

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

3. Oppositionibus occurritur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

contra Arrian. ait. Patrem in filio, filiumque in patre eam-
tenus gaudere quatenus alter in altero se ipsum inui-
cem intueatur, quatenus alter alteri similis inuicem est,
non autem similes in personalitatibus sunt, sed in natu-
ra: ergo ratione naturæ, non autem personalitatum, se
alter in altero vicissim intueatur, ac se inuicem amant:
confirmatur secundo ex ipso testimonio, quod nobis op-
ponitur: ex eo enim, quod in filio, tanquam in imagi-
ne, Pater exhibetur exhibitari ipsum in hominibus ait,
qui imagines Dei sunt: sunt autem homines imagines
Dei in natura tribus personis communi, non personali-
bus proprietatibus, ut ex illo Genes. 1. *faciamus homi-
nem ad imaginem, & similitudinem nostram*; (hoc est
omnibus tribus communem) aperte euincitur: quod
autem ex terminatione primaria amoris diuini ad ima-
ginem primariam, quæ in filio diuino est, quam ad se-
cundariam arguebatur, momenti alicuius non est.

4. Non enim ideo dicitur: quia ratio amandi creatu-
ras, etiam secundum personalia, & propria præcisè fi-
lius sit: sed quia ratio imaginis & similitudinis in natu-
ra diuina, ob quam, & filius, & homines amantur; pri-
mario, & principaliter, & perfectissime in filio est per
similitudinem identitatis physice in natura cum Patre, in
hominibus per aliqualem secundariam participationem,
& naturalem imitationem naturæ diuinæ per physice ab
illa diuersam naturam suam humanam: quare, & filius
primario amabilis ob naturam diuinam, quam reuera
identitè habet, esse debet: homines verò secundario: &
si utique secundum id, quo a natura differunt diuina
solum materialiter amabiles à Deo sunt. Nam in obie-
ctis purè materialibus locus primario, & secundario ob-
iecto est, ut mille obuiis exemplis constat.

5. Sed ad præsentem conclusionem verum illum
Proverb. 8. sic legens, *Ego eram apud quam gaudebat*
(Pater) *quotidie verò latrabat in vultu eius*, de æterna
generatione intellexit Euseb. Cæsari. 5. demonstr. Euang.
sub finem, & Tertullian. contra Praxeam c. 6. *ego eram*
cum illo compingens, ego eram, ad quam gaudebat, quo-
tidie autem oblectabar in persona ipsius; quibus mutuam
amorem personarum Patris, & filij expellit, & Patris
quidem erga filium amor sapissimè in Euangelio expri-
mitur: Matth. 3. *Hic est filius meus dilectus*: & rursus
cap. 17. atque 2. Pet. cap. 1. & Luca 9. Apud quem c. 7.
& Marci 1. *Tu es filius meus dilectus*. Ioan. 3. *Pater dile-*
xit Filium, cap. 5. *Pater enim diligit Filium suum*, &
cap. 10. *Propterea me diligit Pater*, c. 15. *Sicut dilexit me*
Pater, & *quia dilexit me ante constitutionem*, Filij verò
in Patre amando vicissitudo. Ioan. 14. *quia diligo Patrem*.
Accedunt testimonia Patrum assentientium filium volunta-
te, ac beneplacito Patris genitum esse, quæ oppositi-
mus disput. 3. de Trinit. contra dogmaticam filij pro-
cessionem per intellectum, ac non per voluntatem for-
maliter: ac de amore, & voluntate complacentiæ Patris
in filio genito, non autem ipsius generationem origine
præcedente explicuimus. Ad Spiritum verò Sanctum,
immo ad reliqua prædicata, seu attributa diuinum amo-
rem terminari ex eis etiam locis proximum est: cum
eis omnibus æque identitè absolutissima entitas, seu bo-
nitas, & perfectio diuina (quæ tota ratio amandi Deo
est) atque Patri, & Filio addit.

CERTAMEN III.

Oppositionibus occurritur.

1. Quæ personalia & attributalia non materialia pu-
tè obiecta diuinæ volitionis esse poterant con-
tendere & præsentis questionis conclusionem utramque
impugnare, dimittit à nobis sine fine disput. 1. atque in
hac quæst. certam. 1. & cert. 2. à num. 2. Obiciet tamen
contra conclusionem primam, Deus, quia est bonus vult
se: siquidem ratione suæ bonitatis, tanquam obiecti
formalis, & specificatiui suæ volitionis: cum autem
amor erga seipsum optimus amor & honestissimus sit, in
eo amore bonitas, & honestas moralis diuina erit, quæ

& bonitatem diuinam cum aliis bonitatis entitatibus, &
perfectiōis physice, ac metaphysice, ac insuper vili-
tatis, & proficitatis creaturis omnia integrum boni-
tatem Dei, seu amoris diuini specificatum constituit.
Deumque bonum propostio vera in conclusionem nostram
primam erit. *Deus est bonus, quia amat se*; quare, & se
amabit, quia bonus est, & bonus erit, quia se amat,
circulo nimirum vitioso, & repugnante; ac rursus speci-
ficatum diuini amoris adæquatam, quod ex tribus huius
bonitatibus constat, ipsum amorem præcedet, & sub-
sequetur: quod non minus repugnat. Repugnantiam pri-
mam duarum illarum propositionum obiecit sibi quon-
dam Richardus in 1. d. 45. a. 1. quæst. 3. ex quo, & sibi
etiam opposuit Ruiz ubi proxime sect. 4.

2. Respondet autem utrique propositioni
veritatem abique ulla repugnantia consistere: quia cau-
sales ille in diuerso genere causæ verificantur. Amor si-
quidem formalis affectiva bonitas, & Deum bonitatem
moralis bonum constituit, quæ non autem Physica, &
transcendentalis, à qua solummodo, non à moralis,
amor ipse specificatur in genere alio causæ obiectivæ,
ratione cuius dependentiæ, seu prioritatis intentiona-
lis verè solum, vera & alia propositio est: *Deus se amat*
quia bonus est; quia denotatur prioritas obiectivæ, quam
transcendentalis Dei bonitas respectu diuini amoris ha-
bet. Odi semper solutiones implexæ duplicatas, quæ li-
gant potius, quam soluant, difficultates. Diuersum ge-
nus causæ existentiam actualem requirunt ad causan-
dum (ut in præcæti bonitas obiectiva Dei, & amor
diuinus) mutue causalitatis repugnantiam non citare:
ut vidimus in Physicis controu. de causis: quod item bo-
nitas moralis, & affectiva tota Dei bonitas obiectiva
non sit, refert nihil ad difficultatis solutionem; si ta-
men pars obiecti specificatiui necessarii Amoris diuini
esse admittatur: neque enim minus repugnat aliquid
seipsum partialiter, quam totaliter, præcedere: sola ergo
solutio solida in eo stare debet: quod bonitas, & honestas
moralis amoris, & affectus diuini ipsum, ne inde
quare quidem specificet, sed sola physica, & entitativa
bonitas diuina illum specificet adæquate, ad quam tan-
dem ij DD. consurgere: quare otiose reliqua mouemus,
ut difficultatem soluerent, si hanc in suis principiis pos-
sint tueri: etenim, cum afferant diuina omnia prædica-
ta bonitatem formaliter metaphysice in se habere, atque
specificatum diuini Amoris æque necessarium, ut ex
Ruiz, certam. 1. retulimus, tum diuinus Amor, tum mora-
lis honestas diuina amoris illius (immo quæ Ruiz recte
amor ipse est) diuinum prædicatum sit, sui ipsius in-
adæquatam specificatum, repugnantia aperta in eorum
sententia erit.

3. Verum in nostris principiis facile ea solutio con-
stat: sed animaduertere oportet oppositas causalitatis
mutue repugnantias in amore Dei erga seipsum (in
quo tantopere præfati Doctores vexantur) nullum lo-
cum habere: quia Amor Dei erga seipsum, etsi nobili-
simus sit, non tamen viliam Deo bonitatem moralem,
sive honestatem affert, quæ essentia sua dicit amoris
affectus honesti libertatem amoris Dei erga se ipsum
naturæ suæ necessarii prorsus repugnantem; quare, &
moralis bonitas, seu honestas amoris sui in Deo repug-
nabit: physicam verò, & metaphysicam bonitatem ce-
titatiuum de se formaliter metaphysice non habet, ut
diximus, sicuti, nec reliqua diuina à bonitate, & esse-
ntia diuina: quare ratione amoris sui falsa illa proposi-
tio, *quia Deus se amat bonus est*; siquidem nec phy-
sicæ, nec metaphysicæ, nec moraliter, & honeste amor
sui in Deo bonitas formaliter est: quare nec aliquo
bonitatis genere bonum constituit; cessatque mutue
causalitatis circulus, & rationum casualium repugna-
tia; sed quoniam Deus moralem abique dubio honesta-
tem in liberis erga obiecta alia honesta affectibus habet,
videndum explicandumque est, an, & quomodo moralis
hæc diuina bonitas ad diuini amoris specificatum per-
tineat vel non pertineat? si autem pertineat, mutuum
causalitatum repugnantias, & circularium rationum in-
aptas oppositas incurramus.

4. In nostris autem principiis ostendi facile possit
honestatem, sive bonitatem moralem amoris diuini si-
bi

liberi, quatenus ad obiecta alia honesta se extendit, specificatum diuini amoris, seu rationem bonitatis ob quam amor à Deo intentionaliter elicitur, neque esse, neque ex parte adhuc constituitur: etenim in duplici statu, sine signo moralis Dei honestas considerari potest. Primum est in actu primo: nempe pro inclinatione, vel potius determinatione, quoad speciem, diuine voluntatis ad honestum præ turpi obiecto profectum: & id quidem duplici ex parte constituitur, nempe voluntate perfectissima Dei, & summa physice, & metaphysice essentia diuina obiectiua bonitate: quæ, si necessitate ad sui amorem diuinum raperet voluntatem, nec ad affectum honestissimum, summæque, & infinite bonum moraliter intentionaliter moueret: quare, obiectiue loquendo, omnem moralem honestatem continet, atque malitiæ omni obiectiue aduersatur: unde amor ab ea bonitate specificatus odium formale malitiæ omnis est, atque ab omni obiecto inhonesto formalis auersio, vt supra dicebamus: æque quidem necessaria, atque est diuinæ illius, & summa bonitatis formalis profectio: quare etiam ex libertatis defectu odium hoc, est obiectiue honestum bonumque moraliter sit, non tamen absolute bonum moraliter est: sicut eodem defectu libertatis bona moraliter absolute non est diuinæ bonitatis profectio: cum autem honesta obiecta moralium virtutum, misericordiae, iustitiæ, &c. pro posteriori occurrant, liberque diuinus amor ad ea extenditur, hanc, vel illam exercite, absque illa sui variatione profectendo: honestas quidem moralis exercite, & in actu secundo est: sed quæ sui amorem minime specificet, est propter ipsas amentur: quia ex bonitate illa physica, & metaphysica summa, atque infinita Deitatis, totum amorem indiuisibilem diuinum specificatum obiectiue, & constitutum supponit: quare nil istic habet, quod obiectiue, quoad eius constitutionem, & specificationem, agat.

5. Oppones secundo contra secundam conclusionem: si enim amoris diuini diuina omnia obiecta materialia sunt, & quæ propter diuinam bonitatem hactenus explicatam amentur: ergo, & ita etiam à Deo diuinus amabitur amor, & tunc ob eandem rationem reflexus: hic amor amabitur amore reflexiori: sique dabitur reflexiorum, & reflexiorum amorum processus infinitus repugnans: quare diuina omnia vniuersim amari, atque amoris diuini obiecta materialia esse, negare fatius erit. Ceterum diuinum amorem, immò, & nostrum à nobis amari docuit expressè Augustinus de Ciuitate Dei, cap. 8. his verbis. De amore, quo amamus, virum & ipsi amatur, non dictum est. Amatur tamen: & hinc probamus quod in omnibus, quæ rectius amantur, ipse magis ametur. Neque enim vir bonus merito dicitur, qui scit, quod bonum est, sed qui diligit. Cur ergo, & in nobis ipse nos & ipsum amorem nos amare sentimus, quo amamus quicquid boni est: etenim amor, quo amatur quod amandum non est: & ipsum amorem odit in se, qui illum diligit, quo id amatur, quod amandum est. Et de amore Dei refert Ruiz scilicet. 4. à num. 4. testimonia quædam Dionysii 4. de diuinis nominibus & Hieroth. ibid. ab eodem recitati: & Maximi Centur. 3. cap. 38. apud Ciparissium decade 8. cap. 5. sub init. quæ de circulari diuini amoris motu à bono summo progredientis, & in ipsum reuertentis sunt: non autem de reflexione amoris diuini in seipsum. Negari autem nequit perfectiorem, magisque voluntariam esse tendentiam in bonum, quæ à ipse amor boni ametur sicut perfectior, certiorque, & euidentior subiectiue est scientia illius, qui non scit solum, sed & scire se reflexè nouit: quare nec diuino amoris ea perfectio deneganda est: sicut neque Scientiæ diuinæ, vt vidimus controu. 1. præterquam quod id ipsum ratio à priori data certam. 2. n. 5. sine cuius.

6. Oppositam verò difficultatem de infinita reflexione amoris diuini in simili attingimus controu. 2. d. 2. q. 5. certam. 1. de cognitione Scientiæ Dei, tanquam materialis obiecti per se ipsam & d. 3. quæst. 4. certam. 2. vbi contra plures recitatos certam. 1. num. 2. infinitum scientiarum reflexarum, & reflexarum metaphysicè diuersarum à Deo reiecit, & contra nostrum Ruiz de Montoya relatum eodem certam. numer. 1. statim diuersas Scientiæ Dei directam alia adhuc metaphysicè diuersa,

quæ supra ipsam formaliter reflectat, minime egere, vt à Deo formaliter cognoscatur: quia ex vna parte scientiæ à suo obiecto materiali, formalis adhuc, distinctio opus non est, vt vidimus primo loco citato ex contr. 2. atque, vt vidimus secundo loco ex eadem controuersia, inhuitas simpliciter, atque ex genere, & conceptu suo per denegationem termini, etiam extrinseci, quæ scientiæ Dei (sicut & diuinis reliquis, quæ diuinis) competit, pluralitati etiam metaphysicæ, formalium scientiarum Dei (sine qua directæ, & reflexæ, adhuc formaliter metaphysicè esse nequit) omnino repugnat. Hac autem omnia in amore diuino concurrunt. Siquidem, & infinitus simpliciter, & ex genere, & conceptu suo per denegationem termini, etiam extrinseci, est, æque, ac scientia, & purè, vt nuper diximus, terminatiuum obiectum: quare amare alio reflexo, adhuc formaliter, & metaphysicè, diuerso, amari à Deo repugnat: unde est in amore creato opus alio reflexo sit, vt ametur: secus in diuino vt primo loco citato ex controu. 2. vidimus. Cessat ergo reflexionis infinitæ difficultas.

QVÆSTIO II.

*An Deus creata obiecta secundum se
sumpta omnia vniuersim amet, &
singulatim, etiam, quæ possibilia.*

VÆSTIONIS titulus explicatio-
ne non eget. Dei amorem ad crea-
ta obiecta absolute existentia vel ex-
titura terminari, suppositione po-
tius, quam disputatione dignum est:
Siquidem scriptura sepe id expresse
Plalm. 20. *Vita in voluntate eius,*
& infra, *In voluntate tua præstitisti decori meo vir-
tutem.*

CERTAMEN I.

*Omnia vniuersim, & singulatim,
creata amat Deus.*

1. Præmissa hæc firmantur Plalm. 113. *Omnia quæ-
cunque voluit fecit.* Sap. 11. *Diligis omnia, quæ
sunt, & nihil odisti eorum, quæ fecisti, & quomodo
posset aliquid permanere nisi tu voluisses.* Ad Ephel. 1. *Qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ.*
Ad Thessal. 4. *Hæc est voluntas Dei sanctificatio vestra.*
Hæc rerum, personarum autem creaturarum amorem Dei
exprimunt sequentia Plalm. 17. *saluum me fecit quo-
niam voluit me.* Hierem. 31. *In charitate perpetua dile-
xite.* Ioan. 14. *Pater meus diligit eum.* cap. 16. *Ipsè Pater
amat vos:* & plura alia passim occurrunt: quæ om-
nia, vt patet, de existentibus, vel futuris absolute aperi-
ta sunt: quare de creatorum pro statu absolute existi-
entiæ diuino amore disputationi Theologicæ locum non
relinquunt: maxime, cum pro eo statu nihil contra diui-
num creaturarum, siue personarum amorem à ratione
objici possit.

2. Inde verò dubium aliud insurgit. An scilicet
Deus omnia velit, sicut omnia scit, & omnia potest?
Nam absolute existentia, vel exitura creata omnia non
sunt: cum omnia quæ intra possibilitatem clauduntur,
nunquam ad absolutam existentiam à peruentura, ex-
clusa, neque vsquam excludenda à creaturis sunt, de
quibus nihil, eorumque diuino Amore in scriptura ha-
betur: item peccata, & opera praua non vult Deus,
quæ tamen scit, ex Patrum, & Theologorum omnium
sententia. Ob quæ S. Thom. 1. part. quæst. 19. a. 3. ad 4.
& 2. 6.